

VRELCI

Leto III. — Številka 10 (31) GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI ZDRAVILIŠČA ROGAŠKA SLATINA Oktober 1975

Nov izdaten vrelec mineralne vode v Kostrivnici pri Rogoški Slatini

Raziskave za zajetje novih količin mineralne vode in CO₂ plina so se pričele l. 1952, ko je pomanjkanje mineralne vode že resno ogrožalo nadaljnji razvoj in obstoj Zdravilišča Rogoška Slatina. Z deli, opravljenimi v letih 1952—1958, so bile dobljene nove količine mineralne vode in CO₂ plina v ožjem vrelnem območju. Na plitva zajetja je vplivala talna voda, zaradi majhne medsebojne oddaljenosti pa so bila zajetja podvržena stalnim spremembam. Pogosto, posebno v glavni sezoni, zajete količine mineralne vode niso mogle zadovoljiti vseh potreb. Leta 1958 so bile zato izvrtane prve raziskovalne vrtnice v Gaberniku in Kostrivnici, toda dale so le skromne podatke, ker so zaradi pičlih finančnih sredstev posegle le do globine 90 m. Po presledku treh let so se raziskave v Zgornjem Gaberniku nadaljevale, končane pa so bile l. 1966 z zajetjem mineralne vode v vrtnah G-2/61 in G-3/66.

Tudi v neposredni okolici Rogoške Slatine so bile l. 1965 izvrtane 4 izvrtine, od katerih je zadela na mineralno vodo le vrtna z oznako B-2/65. Doseženi rezultati niso bili zadovoljivi, ker je Zdravilišče razpolagalo le z okoli 40 l/min mineralne vode. Gaberniške vode l. 1966 še niso bile dosegljive zaradi velike oddaljenosti. Te okoliščine so zahtevale spremembe v programiranju raziskav. Preučevanje geoloških razmer na osnovi vseh razpoložljivih podatkov je nakazalo nove možnosti za lokacijo raziskovalnih vrtnic. Že leta 1966 in 1967 sta vrtnici V-3/66-70 (Podplat) in Sč-1/67 (Spodnje Sečovo) potrdili, da obstoja v globini med Sečovim in Podplatom bogata vodonosna cona, kjer bi bilo možno zajeti zadovoljive količine mineralne vode in CO₂ plina. Prof. ing. J. Bač, ki je vodil raziskave za mineralno vodo v Rogoški Slatini, je imel s tem v zvezi pomisleke, zato novih idej o usmeritvi raziskav ni bilo možno takoj uresničiti. Razumljivo je, da je Zdravilišče bolj zaupalo njegovemu

načinu dela, ker je l. 1952 z zajetjem novih količin mineralne vode rešil najbolj pereč problem. Tako je bila vrtna V-3/66-70 ustavljena pri globini 554 m, čeprav je zadela v globini 546,50 m na močan dotok plina in manjše količine mineralne vode. Tudi vrtna Sč-1/67 je bila do dosežene globine 317,70 m izvrtana le po intervencijah strokovnjakov Geološkega zavoda Ljubljana. Kasneje l. 1970 je bila vrtna V-3/66-70 poglobljena do 606 metrov. Zajete količine mineralne vode in CO₂ plina so

presegle vsa pričakovanja. Po l. 1970 so bile raziskave usmerjene v reševanje dveh problemov, in sicer:

1. Ugotoviti možnosti za smotno lociranje raziskovalnih vrtnic v globoki vodonosni coni, predvsem na območju Podplat—Kostrivnica.

2. Rešiti problem oskrbe Zdravilišča z nizko mineralizirano vodo.

Obema problemoma smo v preteklih štirih letih posvetili vso pozornost, seveda v okviru razpoložljivih finančnih sredstev. Opravljene dodatne po-

vršinske geološke in geofizikalne raziskave so dale osnovo za lokacijo K-2/75 v Spodnji Kostrivnici, ki je segla do globine 546 m. Dotok mineralne vode in CO₂ plina je v odseku 484 do 530 m. Doseženi rezultati so izjemni, posebno če jih primerjamo z obstoječimi zajetji.

Zajetje	Količina l/min
Zgornji Gabernik vrtina G-3/66	42
Rogaška Slatina vrtina V-6/67	25
Spodnje Sečovo vrtina Sč-1/67	30
Podplat vrtina V-3/66-70	120
Skupna količina l/min	217
Novi vrelec K-2/75	300—500

V zgornjem pregledu niso zajete količine CO₂ plina, ki ga Zdravilišče s pridom izkorišča pretežno iz vrtnice v Podplatu, torej iz globoke cone. Novi vrelec v Kostrivnici je po količini CO₂ plina močnejši od vrelca v Podplatu, tako da je ta perspektivna proizvodnja še v bodoče zagotovljena Zdravilišču Rogoška Slatina. V pregledu količin ni zajeto ožje vrelnično območje v Rogoški Slatini. Po izvedbi globokega zajetja v vrtnici V-6/67 (vrtnarija), ki ga je predlagal prof. ing. Bač, so plitva zajetja v ožjem vrelnem območju ob enem z vrtnico B-2/65 do danes polagoma presahnila. Globoko zajetje prestreza mineralno vodo in CO₂ plin, ki je prej dotekala v plitva zajetja.

Doseženi uspeh v Spodnji Kostrivnici potrjuje pravilnost usmerjanja raziskav v bližnji preteklosti. Uspešni rezultati so plod skupnega prizadevanja ekipe Geološkega zavoda Ljubljana pod vodstvom avtorja tega članka.

Realizacijo raziskovalnega programa je podpiral Sklad Borisa Kidriča oziroma Raziskovalna skupnost Slovenije, ki sofinancira raziskave. Ta finančna podpora je posebej pomembna, ker raziskave v nasprotnem primeru ne bi bile opravljene v realiziranem obsegu.

Gejzir pod Bočem? Ne! Novi vrelec v Kostrivnici

Sporazum o sodelovanju z Radensko še letos

Članek izpod peresa glavnega direktorja tov. Libnika, ki ga objavljamo na tej strani, jasno osvetljuje zgodovino in nakazuje prihodnost medsebojnega sodelovanja z Zdraviliščem Radenska. Na razgovorih s predstavniki obeh zdravilišč pa je bila izražena volja, da se interes za sodelovanje uresniči tudi v institucionalizirani obliki, to je kot pogodba ali sporazum. Akcija je stekla, rezultat predhodnih dogovorov in sprejetih tez za sodelovanje pa je predosnutek sporazuma o sodelovanju, ki sta ga pripravili strokovni službi obeh zdravilišč.

Povzetek najpomembnejših določil, ki naj bi jih sporazum vseboval, je naslednji.

Center za razvoj in znanstveno raziskovanje mineralnih vod v Mariboru opravlja za Radensko in Rogaško v okviru svojih nalog strokovno

tehnično in razvojno delo na področju kemije in tehnologije mineralnih vod. Pri razreševanju proizvodno-tehnoloških problemov Center sodeluje s strokovnimi službami obeh delovnih organizacij, prav tako pa strokovnjaki Centra sodelujejo pri izvajanju posebnih nalog, ki so v interesu obeh zdravilišč, kot npr. pri raznih poslovnih združenjih, mednarodnih organizacijah in podobno.

Na področju znanstvenih raziskav obe delovni organizaciji sodelujeta prek svojih strokovnih kadrov, stremita pa za tem, da ustvarita pogoje za skupno raziskovalno delo predvsem v balneo-rehabilitaciji. Dokler skupno raziskovalno delo ne bo steklo, si medsebojno izmenjavata raziskovalna odkritja in izkušnje predvsem s področja raziskav »vpliv naravnih zdravilnih

sredstev na organizem človeka«. Raziskave na tem področju izvajata vsaka za svojo specifično smer.

Prek svojih strokovnih služb skupno organizirata raziskave na domačem in inozemskem trgu glede na plasma mineralne vode, plina, brezalkoholnih pijač in zdraviliško turističnih storitev. Raziskave usmerjata tudi na področje uvajanja ustrežajoče embalaže in na področje izdelave normativov v proizvodnji, prodajni in drugih dejavnostih.

Poseben poudarek dajeta razvojnim programom v proizvodnji mineralne vode in v zdraviliško turistični dejavnosti, saj se dogovorita, da bosta te razvojne probleme medsebojno usklajevali glede na potrebe tržišča.

Obe zdravilišči skupno nastopata na inozemskem trgu: Ekonomsko propagando po-

nudbe proizvodov in storitev organizirata sami ali pa jo poverita specializiranim domačim in tujim agencijam.

Na sejnih v inozemstvu nastopata skupno.

Svoje proizvode, predvsem mineralno vodo, izvažata direktno ali prek skupnega izvoznika.

Organizirata enotno trgovsko mrežo za mineralno vodo in ustanovljata skupna podjetja ali predstavništva v tujini z namenom, da prek njih na tujem tržišču prodajajo njune proizvode in zdraviliško turistične storitve.

Sodelovanje na področju ponudbe in prodaje na domačem trgu zajema sporazumevanje o prodajnih pogojih njunih proizvodov in storitev, dogovarjanje o nabavi izdelovalnega materiala, embalaže in rezervnih delov, organiziranje maloprodaje proizvodov prek last-

Tesnejše poslovno in tehnično sodelovanje med zdravilišči Slatina Radenci in Rogaško Slatino

PRETEKLI MESEC SO NAS OBISKALI PREDSTAVNIKI ZDRAVILIŠČA SLATINA RADENCI, DA OBNOVIMO PRIPRAVE ZA PRAVNO POTRDIŠTEV TEGA, KAR ŽE DELAMO, HKRATI PA, DA NAJDEMO ŠE NOVE OB-LIKE POVEZOVANJA

Naši zdravilišči sta namreč že pred vrsto let uspešno sodelovali na tehničnem področju. Rezultat tega je bil že leta 1968 ustanovljeni Center za znanstveno raziskovanje mineralnih vod v Mariboru kot strokovna institucija obeh Zdravilišč, ki naj strokovno spremlja in pomaga reševati zapleteno problematiko pridobivanja in polnjenja mineralne vode in plina CO₂. V tem uspešnem sodelovanju smo videli tudi začetek tesnejšega sodelovanja na drugih področjih.

Zato smo že v letu 1971 skupno pripravili novo pogodbo o poslovno tehničnem sodelovanju, ki bi nas vezala na širše področje sodelovanja in ne samo na reševanje ozkih tehnoloških problemov. To razširjeno poslovno tehnično sodelovanje smo si v 8. členu omenjene pogodbe zamislili takole: »Pogodbeni stranki se dogovorita še za naslednje oblike sodelovanja:

a) stremeli bosta za tem, da se v prodajnih centrih v državi, kjer že imata osnovana svoja lastna skladišča in tudi kjer bosta ustanovljali nova, prenese poslovanje v skupen prostor in se organizira skupen razvoj;

b) z namenom, da s smotrno racionalizacijo nabavne službe zmanjšata nabavne stroške, se bosta dogovarjali o skupni nabavi embalaže in potrošnega materiala za proizvodnjo slatin;

c) v lastno korist in v korist narodnega gospodarstva se bosta pri izvoznih poslih dogovarjali o enakih izhodiščih za določanje cene blaga in postopka z embalažo na inozemskem tržišču;

d) na zdraviliško-turističnem področju se bosta dogovarjali o skupnih nastopih za pridobivanje gostov in sicer v

pogledu predstavništva doma in v tujini, propagande zdraviliško-turističnih storitev ter prirejanja skupnih strokovno-medicinskih posvetovanj o načinih in uspehih zdravljenja v Rogaški in Radenski;

e) medsebojno se bosta obveščali o ugotovitvah raziskav na vrelnih področjih in na podlagi izmenjave mnenj skupno programirali raziskovalno-vrtna dela;

f) stalno bosta izmenjavali izkušnje pri proizvodnji slatin in plina, zlasti glede normativov polnitve porabe materiala, loma, notranjega transporta idr.

g) v okviru že sklenjenega samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov ter tudi izven njega bosta svoje izkušnje medsebojno izmenjavali in na skupnih izhodiščih izpopolnjevali sistem nagrajevanja in strokovnega izpopolnjevanja kadrov.«

To pogodbo so naši samoupravni organi sprejeli, jo potrdili v letu 1972. Pooblastili so predsednika DS in direktorja Zdravilišča, da jo podpišeta. Do podpisa pa ni prišlo, ker je niso hoteli verificirati samoupravni organi v Radencih. To je povzročilo pri naših ljudeh precej negotovanja, ker smo bili vsi motivirani z željo, da bomo v tesnejšem sodelovanju lažje uresničevali večjo poslovno učinkovitost, skratka, da bomo z združevanjem naših umskih in postopoma tudi materialnih potencialov lažje dosegali večje materialne osnove gospodarjenja, s tem pa tudi boljši standard zaposlenih. Izkazalo se je, da so bila naša predvidevanja povsem pravilna, saj so se takoj potem, ko ni prišlo do podpisa, pokazale negativne posledice, ki so vplivale na poslovni

uspeh obeh delovnih organizacij. Naše sodelovanje je za nekaj časa povsem zamrlo. To so izkoriščali naši partnerji, predvsem pa konkurenčne delovne organizacije v svojo korist in v našo škodo. Na tehničnem področju se stanje še do danes ni bistveno spremenilo, medtem ko na ostalih področjih zapažamo oživiljanje že v letu 1973.

To je precej intenzivno na komercialnem področju, na področju menjave delovnih izkušenj v zdravstvu in gostinstvu, kakor tudi v skupnih nastopih pri združenjih.

Ko smo na omenjenem sestanku analizirali, kje stalno oziroma občasno sodelujemo v smislu prej omenjene nepodpisane pogodbe o poslovno tehničnem sodelovanju, smo ugotovili, da to kar na 14 področjih od 29 nakazanih. Že samo to dejstvo pa narekuje, da dejansko sodelovanje tudi s formalne strani uredimo. K temu pa nas obvezujejo tudi stališča in sklepi naših političnih forumov ter resolucija o družbeno-ekonomskem razvoju SRS.

Na sestanku so bili določeni roki, do kdaj je potrebno določene stvari izpeljati, tako da bi samoupravni sporazum, kot bi v skladu s časom preimenovali prejšnjo pogodbo, podpisali pred koncem leta.

Prepričan sem, da bo naš kolektiv to formalno potrditev dejanskega in razširjenega sodelovanja, ki bo prinesel obema kolektivoma korist, tudi tokrat pozdravil. S tem bo tudi na tem področju doprinesel svoj delež k splošni stabilizaciji, ki v svoji končni fazi pomeni naš lepši jutri.

L. L.

nih skupnih prodajnih skladišč in poenotenje zdraviliško turistične ponudbe.

Tudi strokovno izpopolnjevanje kadrov je torišče sodelovanja obeh zdravilišč. Organizirali bosta skupne strokovne seminarje, posvetovanja in razprave, da bosta dosegli dogovorjeno sodelovanje na področju organizacije zdravstvene službe s posebnim poudarkom na profil zdravnika, fizioterapevta in medicinske sestre; na področju znanstveno raziskovalnega dela s poudarkom na balneo-rehabilitaciji in vplivu naravnih zdravilnih sredstev; na področju izpopolnjevanja gostinskih delavcev nasploh, pri kuharjih pa s poudarkom na dietno prehrano ter na področju izpopolnjevanja delavcev v slatinski proizvodnji s poudarkom na profil vodstvenega kadra.

Sodelovanje na drugih področjih zajema organizacijo poslovanja, oblikovanje samoupravnih aktov, skupne nastope v okviru zbornic, združenj in bank, samoupravljanje in delovanje družbenopolitičnih organizacij, rekreacijo delavcev, izmenjavo počitniških kapacitet, šport ipd.

Naštete oblike so sporazumno določena izhodišča sodelovanja, za konkretizacijo sodelovanja na posameznem področju pa bosta zdravilišči sklepali posebne pogodbe. V njih bosta določali, kako se bodo opravljali posamezni posli, kako se bodo delili stroški, ki bodo nastali s konkretizacijo določenega oziroma dogovorjenega posla in kateri od pogodbenikov prevzame administrativne in tehnične zadeve v zvezi s poslom.

Ne glede na to, da bodo za konkretne posle v dogovorjenem sodelovanju sklenjene posebne pogodbe, sta se obe delovni organizaciji odločili, da za skupno obravnavanje in proučevanje posameznih vprašanj iz sporazuma ter za določanje o njih, ustanovita skupen organ PKO, kar pomeni poslovno koordinacijski odbor.

Sestavljajo ga stalni in občasni člani. Stalni člani so generalni direktor Radenske, glavni direktor Zdravilišča Rogaška Slatina, direktor TOZD Mineralne vode Radenci, direktor TOZD Naravno zdravilišče Radenci, direktor TOZD Zdravilišča dejavnost in direktor TOZD Polnilnica Zdravilišča Rogaška Slatina. Občasni člani so strokovni delavci obeh podpisnikov sporazuma in Centra. Če pride do nesoglasij pri izvajanju določil sporazuma, ga skušata najprej rešiti glavna direktorja podpisnikov; ako se o rešitvi ne moreta zediniti, vključita v reševanje PKO. Ako tudi ta ne najde za obe strani sprejemljive rešitve, podpisnika ustanovita posebno arbitražo. Vajo imenuje delavski svet Radenske dva člana, prav tako tudi zbor delegatov Zdravilišča Rogaška Slatina dva člana, predsednika pa določita podpisnika izmed strokovnjakov na področju njunih dejavnosti,

Sklep o ureditvi izdajateljskih razmerij

SKLADNO Z DOLOČILI REPUBLIŠKEGA ZAKONA O JAVNEM OBVEŠČANJU JE ZBOR DELEGATOV OZD ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA SPREJEL NA SEJI DNE 11. 7. 1975 SKLEP O UREDITVI IZDAJATELJSKIH RAZMERIJ Z GLASILOM ORGANIZACIJE VRELCI.

1. člen

Glasilo VRELCI je informativno-politični časopis delovnih ljudi OZD Zdravilišča Rogaška Slatina. Glasilo izhaja praviloma enkrat mesečno v slovenskem jeziku, s tem, da se na avtorjevo željo objavi sestavek v njegovem materinem jeziku. Glasilo lahko izide po potrebi tudi večkrat mesečno.

2. člen

Temeljna vsebinska zasnova glasila VRELCI je sestavni del tega sklepa in mu je priložena.

Uredniški odbor glasila VRELCI je dolžan na ustrezen način posredovati v glasilu bralcem temeljno vsebinsko zasnovo. Skupaj z organi samoupravljanja delovne organizacije OZD Zdravilišča Rogaška Slatina je dolžan organizirati z delovnimi ljudmi razgovore o vsebinski zasnovi glasila.

3. člen

Temeljno vsebinsko zasnovo glasila VRELCI sprejme ZBOR DELEGATOV OZD ZDRAVILIŠČE Rogaška Slatina. Ta zbor je dolžan sprejemati njeno uresničevanje in v ta namen najmanj enkrat letno obravnavati poročilo družbenega organa glasila o delovanju uredniškega odbora glasila in o problemih v zvezi z uresničevanjem njegove temeljne vsebinske zasnove.

4. člen

Temeljna vsebinska zasnova glasila VRELCI izhaja iz ustavnih načel naše socialistične samoupravne ureditve, iz programa in drugih dokumentov Zveze komunistov, Zveze sindikatov, Socialistične zveze delovnega ljudstva, Zveze mladine in temeljnih načel zakona o javnem obveščanju in samoupravnih aktov OZD Zdravilišča Rogaška Slatina, iz družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov ter iz novinarskega kodeksa.

5. člen

Družbeni organ upravljanja glasila VRELCI je izdajatelj-

ski svet. Sestavljen je iz 8 delegatov izdajatelja in drugih zainteresiranih organov in organizacij in iz 3 delegatov uredniškega odbora.

Po razpravi v okviru organizacije Zveze sindikatov v OZD Zdravilišče Rogaška Slatina je bilo dogovorjeno, da sestavljajo Izdajateljski svet naslednji delegati:

— po en delegat iz vsake TOZD

— en delegat iz delovne skupnosti skupnih služb

— en delegat konference osnovne organizacije ZK

— en delegat konference sindikalne podružnice

— en delegat ZSMS

— en delegat športnega aktiva

— trije delegati uredniškega odbora

Delegacijo uredniškega odbora glasila izvolijo člani uredniškega odbora na skupnem sestanku.

6. člen

Ko so imenovani vsi delegati, razglasi svet delovne organizacije OZD Zdravilišče Rogaška Slatina sestav izdajateljskega sveta.

Mandat članov izdajateljskega sveta je 2 leti.

7. člen

Izdajateljski svet izvoli na svoji 1. seji izmed svojih članov predsednika. Prvo sejo izdajateljskega sveta skliče in vodi izvolitev predsednika najstarejši delegat v odboru.

Izdajateljski svet sklicuje predsednik na lastno pobudo, na pobudo glavnega in odgovornega urednika, uredniškega odbora, izdajatelja ali na pobudo najmanj 3 članov izdajateljskega sveta.

Izdajateljski svet sprejema odločitve z ločenim glasovanjem. Odločitev je sprejeta, če dobi večino glasov v vsaki delegaciji posebej.

Izdajateljski svet je dolžan periodično poročati izdajatelju o svojem delovanju najmanj enkrat v letu.

Seje izdajateljskega sveta so javne.

8. člen

Izdajateljski svet kot družbeni organ glasila organizaci-

je združenega dela Zdravilišča Rogaška Slatina predvsem:

— sklepa o temeljnih vprašanjih uresničevanja vsebinske zasnove glasila;

— daje soglasje k določbam splošnega akta, s katerim se določa pogoje, pod katerimi se objavi javni odgovor oz. javno sporočilo ter daje soglasje k tistim določbam splošnega akta, ki se nanašajo na izdajanje in urejanje glasila;

— skrbi za povezovanje glasila z njegovimi bralci in zagotavlja vpliv članov delovnih skupnosti TOZD in SDS Skupne službe na vsebino glasila;

— obravnava druga vprašanja, ki so temeljnega pomena za oblikovanje in uresničevanje uredniške politike glasila in daje o teh vprašanjih predloge izdajatelju glasila;

— daje mnenja o kandidatih za glavnega in odgovornega urednika;

— predlaga Zboru delegatov delovne organizacije merila za nagrajevanje sodelavcev glasila in merila za honoriranje prispevkov avtorjev.

9. člen

Uredniški odbor, odgovornega in glavnega urednika glasila imenuje Zbor delegatov potem, ko dobi mnenje izdajateljskega sveta.

10. člen

Izdajatelj glasila OZD Zdravilišče Rogaška Slatina je dolžan zagotavljati sredstva za njegovo izdajanje. Administrativno finančno poslovanje se vodi v okviru Ekon. fin. sekt. pri SDS skupne službe.

Glasilo OZD VRELCI se razdeljuje vsem delavcem TOZD in SDS, delavcem, ki služijo kadrovski rok, štipendistom DO in prejemnikom, ki jih določi uredniški odbor, brezplačno.

11. člen

Ta sklep velja, ko ga sprejme Zbor delegatov OZD — Zdravilišče Rogaška Slatina.

**Predsednik ZD
ANICA HALUŽAN l. r.**

seveda izven njunih delovnih skupnosti.

Sporazum sklepata Radenska in Rogaška za nedoločen čas, vsaka pa ga lahko odpove z enoletnim odpovednim rokom. Nekatera določila sporazuma, kot jih predvideva predosnutek sporazuma in so v glavnih obrisih nanizana v tem sestavku, bodo seveda doživela še kakšne spremembe. Ce-

lotna akcija je namreč zastavljena tako, da bodo o vsebini sporazuma razpravljali na različnih nivojih. Ko se bodo o sporazumu še v septembru izrekli udeleženci skupnega sestanka ožjega političnega aktiva obeh delovnih organizacij, bo na podlagi njihovih zaključkov izdelan osnutek sporazuma. O njem bodo razpravljali na poslovnih, političnih

in samoupravnih organih obeh delovnih organizacij. Rok za to razpravo je določen do 20. oktobra t.l., usklajevanje stališč in pripomb ter oblikovanje dokončnega predloga za sprejem pa naj se zaključi do 10. novembra. Po tem datumu, najkasneje pa do Dneva republike, naj bi sporazum sprejeli delavci v obeh delovnih organizacijah. **V. K.**

Modernizirana proizvodnja CO₂ - pomemben delovni uspeh

V letošnji aprilski številki našega glasila smo že pisali o pomembnosti in vse bolj naraščajoči potrebi po ogljikovi kislini in da ima TOZD polnilnica v načrtu modernizacijo in povečanje proizvodnje. Zato menimo, da je prav, če se v tej zadevi ponovno oglašimo z veselo novico, da so načrti uresničeni, za sedanji svetovni razvoj tovrstne tehnologije najmodernejša proizvodnja CO₂ je stekla. V nadaljnjem bomo skušali prikazati način proizvodnje CO₂ in prednosti modernizacije.

Pri atmosferskih pogojih, to je pogojih našega okolja, je ogljikova kislina plin s približno specifično težo 2. Z drugimi besedami povedano to pomeni, da v teh pogojih 2 kg plina CO₂ zavzema volumen 1 m³ ali 1000 litrov. Že na prvi pogled nam je jasno, da pri takih pogojih plina do raznih potrošnikov širom po naši ožji in širši domovini, ni mogoče transportirati, saj bi 1000 litrov plina (za orientacijo!) zadostovalo komaj za pripravo ca. 250 litrov coca-cole. Ogljikovo ki-

sline moramo zato spraviti v tako stanje, da je primerna za skladiščenje, manipulacijo in transport.

To dosežemo s poviševanjem pritiska in istočasnim ohlajevanjem, ko se plin CO₂ začne zgoščevati in končno preide v tekoče stanje. Pri ca. 65 atm pritiska in temperaturi okolja (ca. 20°C) se v jeklenki s prostornino 40 l nahaja kar 30 kg plina CO₂, ki bi pri atmosferskem pritisku zavzel volumen 15 tisoč litrov. »Prihranek« prostora je več kot očiten, seveda na račun povečanega pritiska, ki ga dosežemo v posebnih pripravah — kompresorjih, ti pa seveda za to delo porabljajo energijo, po navadi električno. Plin CO₂ seveda lahko utekočimo tudi pri nižjem pritisku in za to potrebni kompresorji bodo porabili manj energije, hkrati pa ga moramo bolj ohladiti, tudi na temperaturo izpod 0°C. Za to pa so potrebne hladilne naprave, le-te pa seveda zopet porabljajo energijo. Z menjavanjem pritiska in temperature lahko plin CO₂ torej uteko-

činjamo pri različnih pogojih, kot temu pravimo, in prav v tem je osnova različnih načinov priprave za nadaljnje skladiščenje in transport, ki sta spet lahko različna.

Izbira načina (pogojev) priprave ogljikove kisline je odvisna od ekonomike, hkrati pa tudi od drugih važnih faktorjev. Visoki pritiski zahtevajo veliko porabo energije (večstopenjski kompresorji!), povzročajo težave pri tesnenju in se jih že načelno skušamo izogibati, kjer se le da, ker lahko privedejo do eksplozij — nesreč. (Vsaka eksplozija je v bistvu hitra sprostitve visokih pritiskov plinskih mas.) Za ogljikovo kislino se nadalje zahteva velika čistost. Še skoraj v sledovih ne sme imeti primešanih drugih plinov, predvsem zraka-kisika in ne sme vsebovati vlage. Ker se topnost omenjenih primesi manjša z zniževanjem temperature, se je izkazalo, da pri nizkih temperaturah vtekočinjen plin CO₂ gornjim zahtevam mnogo bolj odgovarja, ker je praktično 100-odstotno čist.

Zgoraj opisana spoznanja in bližajoči se konec oziroma ključek izgradnje cevovoda, ki je s polnilnico povezal vrtine v Podplatu in Gaberniku, z možnostjo povezave obetajočih novih vrtin (zdaj že de facto uspešne nove vrtine v Kostrivnici!) so bila vodila za hitro ukrepanje in priprave na sodoben način proizvodnje.

Po dosedanjem načinu smo ogljikovo kislino pripravljali s pomočjo kompresorjev in višek domače porabe za impregnacijo mineralne vode in pripravo kopeli v terapiji polnili direktno v jeklenke. Le-ti delujejo pri pritisku 65 atm in temperaturi vodovodne vode, ki služi kot hladilno sredstvo za plin. Novo instalirani stroj deluje pri pritisku 15 atm in temperaturi plina minus 35°C, ki jo dosežemo v posebnem hladilnem agregatu. Celotna produkcija se steka v posebno cisterno, od tod dalje pa je razvod za polnitev v jeklenke, na drugi strani pa je seveda podana možnost sodobnega prevoza z avtocisternami, kamor se ogljikova kislina enostavno prečrpa. Možnost akumulacije je v primerjavi z direktno polnitvijo v jeklenke zlasti dobrodošla ponoči, za delo najbolj neprijetnem času, saj zahteva le delo dveh strojnikov. Način priprave pri novih pogojih pa hkrati zagotavlja tako kvaliteto plina, ki se čedalje bolj dosledno zahteva na tržišču, še zlasti v varilni tehniki in jeklarski industriji.

Z novimi napravami so se skupne polnilne kapacitete plina CO₂ za trg zelo povečale. Čeprav je poraba velika, saj ga po sicer neuradnih podatkih že v naši sorazmerno bližnji okolici, v Slovenskem in Hrvatskem Primorju od Reke navzgor (ladjedelnice, Tomos), letno porabijo okvirno 10 milijonov kilogramov, čaka komercialni sektor nemalo dela in skrbi. Konkurenca je močna, zlasti z že kar ustaljenim in kvalitetnim uvoženim plinom, kupci pa vsak dan bolj zahtevni in jih je težko pridobiti ali celo stare obdržati.

Odveč ne bo še podatek, da je strojnico po načrtih ZNG iz Celja zgradilo v povezavi s Coimpecom in vodstvom polnilnice podjetja Hidrotehnika iz Čakovca 12 dni pred rokom in da je vsa montažna dela izvedla izključno vzdrževalna skupina polnilnice, predstavniki-monterji dobavitelja strojev so izvedli le primopredajo. Celotno delo je bilo izvršeno v zares več kot solidnem času. Upajmo, da bo tako tudi s proizvodnjo in prodajo.

Č. V.

Zbor delegatov

JE NA SVOJI 15. SEJI PO IZČRPNI RAZPRAVI O POLLETNEM OBRAČNU POSLOVANJA ODLOČAL O INVESTICIJAH, OSEBNIH DOHODKIH IN PRODAJNIH CENAH ZA LETO 1976.

Obračun investicije hotela Donat bo v kratkem dokončan. Ocenjujemo, da bo znašala skupna investicijska vsota 93,5 milijona din. Zaradi omejitve kreditnih sredstev se odloži investicija BP v korist temeljitejši izvedbe investicije v proizvodnjo plina. Zato bo skupno z cevovodom iz Gabernika ter strojnici v Gaberniku, odplatu in Rogaški Slatini porabljeno 15,8 milijona investicijskih sredstev. Za že dogovorjene in najnujnejše nabave opreme in ureditev vrelca v Podplatu bo porabljeno ca 5 milijonov din.

Poprečni osebni dohodek, izplačan v Zdravilišču, zaostaja za poprečnimi izplačili osebnih dohodkov v republiki. V začetku leta je bila kalkulatívna vrednost točke povečana za 21 %.

Sprejet je predlog, da se od prvega avgusta poveča še za 10 %. Skupno letno povečanje bo tako znašalo ca 25 %. Ker se sedanje povečanje nanaša le na kalkulatívni osebni dohodek, ki predstavlja poprečno 80 % celotne mase, se v takem razmerju — to je za 8 % — povečajo tudi osebni dohodki potnikov in delavcev založnih skladišč.

Po proučitvi celotne problematike določanja prodajnih cen, je zbor delegatov potrdil nove cene za Center v Mariboru in cene, ki bodo objavljene v ceniku za zdraviliško dejavnost. Že sedaj se namreč zbirajo podatki za objavo v zveznem turističnem ceniku za leto 1976. V tem bodo cene objavljene v tuji valuti — v dolarjih. Izhodišče za predlog cenika

je bila cena leta 1975 v A šilingih, ki smo jo povečali pri hotelih C in D kategorije za 6 do 10 %, pri hotelu Donat pa za 10 do 15 %. Toliko za inozemce. Ker pa se je v enoletnem obdobju vrednost šilinga povečala za približno 20 %, je preračunana dinarska cena visoka za domačega gosta, zato je uveden 10 % popust. Novost v ceniku je tudi sezonski popust v zdravstvu in prost vstop pri prireditvah in športnih napravah v glavni sezoni. Prehajamo tudi na spremenjeno razporeditev sezonskih obdobj — krčimo zimsko sezono v korist vmesne sezone, ki bi poslej trajala od 15. aprila do 30. junija in od 1. septembra do 15. oktobra; skupno torej v letu en mesec več.

H. A.

Tolmačenje ekonomsko finančnega izrazoslovja

PRODUKTIVNOST

Beseda sama pomeni: proizvodnost, donosnost, rodovitnost; (delovno) storilnost, zmogljivost, učinek, ki ga nekdo doseže v določenem času; plodnost, plodovitost.

V gospodarskem življenju uporabljamo besedo produktivnost kot izraz splošne učinkovitosti v gospodarjenju, pri tem pa navadno mislimo na produktivnost dela.

V količinskem pogledu predstavlja produktivnost dela povprečen delovni učinek,

ki se lahko izraža na dva načina:

— kot količina dosežene proizvodnje (ali storitev) po delavcu, ali skupini delavcev na uro, dan, izmeno, mesec, leto in podobno, ali

— kot količina delovnega časa, ki je porabljen za izdelavo enote nekega proizvoda.

Nivo produktivnosti dela dobimo, če delimo doseženo proizvodnjo ali promet s porabljenim delovnim časom in obratno.

Formuli za izračunavanje sta naslednji:

$$\text{Produktivnost 1} = \frac{\text{Količina proizvodnje}}{\text{Porabljen delovni čas}}$$

$$\text{Produktivnost 2} = \frac{\text{Porabljen delovni čas}}{\text{Količina proizvodnje}}$$

Da bi izmerili produktivnost dela moramo predhodno izmeriti (ugotoviti) proizvodnjo in porabljeno delo. Najlažje bi jo izračunavali, če bi imeli proizvodnjo izraženo s količinskimi podatki — kg, metri, litri, kosí in slično. To je le rekdokdaj mogoče, ker ne proizvaja cela temeljna ali delovna organizacija le ene vrste proizvodov in ne opravlja le ene vrste storitev. Zato si moramo pomagati z različnimi drugimi merili kot so reprezentativni proizvodi, pogojne enote, norma ure ali vrednost izražena v denarju. Denarno merilo, to je vrednost opravljenega dela, je zelo enostavno, toda

zaradi spremembe cen ne pokaže prave slike količine opravljenega dela. To pomanjkljivost lahko včasih odpravimo s tem, da uporabljamo pri analizi za več obdobj enake obračunske cene ne glede na dejanske.

Porabljeno delo izražamo s trajanjem. Za enoto mere lahko služi porabljena delovna ura enega delavca ali skupine, delovni dan oziroma izmena, mesec ali leto.

Dinamiko, to je spreminjanje produktivnosti dela, bodisi povečanje ali zmanjšanje, izražamo v odstotkih, primerjamo pa dosežek v nekem obdobju z dosežkom v enakem prejšnjem obdobju

— dan z dnevom, mesec s preteklim mesecem ali z istim mesecem preteklega leta ipd.

Na produktivnost vpliva več dejavnikov. Glavni so: usposobljenost delavcev, boljši ali slabši stroji, naprave in orodja, kvaliteta materiala, organizacija dela, delovni pogoji, izkoriščanje delovnega časa in drugi.

V Zdravilišču nimamo za vsa dela in delovna mesta, skupine ali temeljne organizacije možnost točno ugotovljati gibanja in spreminjanja produktivnosti. Take možnosti ni tudi za gospodarstvo kraja, regije ali države. Planški in statistični organi si pomagajo z nadomestnimi merili kot je družbeni proizvod, narodni dohodek in podobno ter z računskim delovnim oziroma porabljenim časom — pogojno nekvalificirani delavec ali podobno.

Precej lažje je, če želimo produktivnost ugotovljati za posameznega delavca ali skupino, vendar le na nekaj delovnih mestih, kot npr. opravljeno število posameznih vrst fizioterapevtskih storitev, število postreženih obrokov, število napolnjenih steklenic v polnilnici (v samem polnilnem prostoru, ne v celi TOZD), količina opravega perila in podobno v neki časovni enoti (ura, dan, mesec, leto) tekočega obdobja, primerjalno z enakim prejšnjim obdobjem.

Še konkreten primer iz polnilnice.

V polnilnici so pri posluževanju strojev (to je v polnilnem prostoru) porabili v letu 1973 101.289 delovnih ur, v letu 1974 pa 114.841.

V letu 1973 so napolnili 32.320.243 steklenic slatine, v letu 1974 pa 40.106.325.

Po naši formuli 1 $\frac{\text{količina proizvodnje}}{\text{porabljeni delovni čas}}$ ugotovimo:

$$\text{Za leto 1973} \frac{101.289 \text{ delovnih ur}}{32.320.243 \text{ steklenic}} = 319 \text{ steklenic na 1 uro}$$

$$\text{Za leto 1974} \frac{40.106.325 \text{ steklenic}}{114.841 \text{ delovnih ur}} = 349 \text{ steklenic na 1 uro}$$

Na prvi pogled vidimo, da večja kot v letu 1973 je produktivnost v letu 1974

	1974	349
Izračun	1973	319 · 100 = 109,4

V letu 1974 je torej pri samem polnjenju dosežena za 9,4% večja produktivnost dela kot v prejšnjem letu.

Produktivnost analiziramo v tesni povezavi z ekonomičnostjo in rentabilnostjo. O tem prihodnjič. A. T.

Nekaj o novem načinu štipendiranja

O štipendiranju je bilo že veliko povedanega — v tisku, radiu, televiziji, pa tudi v razgovorih. Ne bomo se več čudili, zakaj toliko govora o tem, če se spomnimo na to, da je štipendija marsikateremu dijaku oziroma študentu edini dohodek, ki mu omogoča šolanje, delovnim organizacijam in ustanovam pa možnost, da si pridobijo kadre.

V lanskem letu je bil podpisan samoupravni sporazum o štipendiranju. Ker smo prešli na nov način štipendiranja prav zdaj, bom podal nekaj značilnosti tega sporazuma. Sporazum daje možnost za dve vrsti štipendij:

1. **Kadrovska štipendija** — dajejo jo DO in samoupravne skupnosti.

2. **Štipendija iz združenih sredstev** — DO in SIS združujejo del sredstev na nivoju občine;

Kako si pridobijo učenci oziroma študenti kadrovske štipendije?

Delovne organizacije morajo razglasiti preko javnih sred-

stev obveščanja (tiska, radia) proste štipendije. Na te razpise se lahko prijavijo vsi, ki imajo ustrezno predizobrazbo. Razen prošnje in spričevala mora predložiti tudi dokumentacijo o materialnem stanju družine. Vendar je za pridobitev kadrovske štipendije pomemben samo učni uspeh.

Sporazum določa enotno točkovno lestvico za vso Slovenijo!

Za učence srednjih in poklicnih šol (vajenci so v času teoretičnega pouka tudi štipendisti — v času prakse pa dobivajo nagrado, ki je določena v sindikalni listi).

zadosten uspeh	350 točk
dober uspeh	400 točk
prav dober uspeh	450 točk
odličen uspeh	500 točk

Za študente višjih in visokih šol s povprečno oceno:

6—6,5 oziroma 2—2,4	450 točk
6,6—7,2 oziroma 2,5—2,9	500 točk
7,3—7,9 oziroma 3 do 3,4	570 točk
8—8,6 oziroma 3,5—3,9	650 točk
8,7—9,3 oziroma 4—4,4	750 točk
9,4—10 oziroma 4,5—5	850 točk

Kako izračunamo višino kadrovske štipendije?

Število točk pomnožimo z vrednostjo točke (vrednost točke se vsako leto poveča glede na porast življenjskih stroškov — v letu 1975 je točka vredna 1,25).

Osnovna štipendija za poklicne oziroma srednje šole je **350 točk**, za višje in visoke šole pa **450 točk**.

Kdo ima možnost, da dobi štipendijo iz združenih sredstev?

1. Tisti učenci in študenti, ki imajo sicer že kadrovske štipendije, vendar izhajajo iz socialno šibkejših družin.

2. Tisti učenci in študenti, ki so zaposlili za kadrovske štipendije, pa je niso dobili.

Kako ugotavljajo upravičenost za štipendijo iz združenih sredstev?

Upoštevajo naslednje:

a) osnovo kadrovske štipendije,

b) polovičen dohodek na družinskega člana,

c) otroški dodatek (če ga seveda ima).

To vse skupaj seštejejo, razliko do življenjskih stroškov dobi iz združenih sredstev.

Npr. Učenec ima zaradi dobrega uspeha 500 din kadrovske štipendije. Dohodek na družinskega člana znaša 1800 dinarjev. Otroškega dodatka nima, življenjski stroški znašajo 1.550 din.

Vzame se osnova kadrovske štipendije, tj. 437,50 din, in polovični dohodek na družinskega člana 900 din, kar da 1337,50 dinarja.

Ta učenec še vedno nima toliko sredstev kot znašajo življenjski stroški —

$$1550, - \\ - 1337,50 \\ 212,50$$

Iz združenih sredstev bo dobil še 212,50 din štipendije. Njegova skupna štipendija znaša 500 + 212,50, tj. 712,50 dinarja.

Iz tega lahko povzamemo, da sporazum stimulira tiste, ki imajo boljši učni uspeh, in tiste, ki izhajajo iz revnejših družin. Prav to pa ima svoj

(Nadaljevanje na 8. strani)

Medsebojna razmerja v združenem delu

Vprašanje: V samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu se prihajanja na delo v pijanem stanju ali opijanje med delom šteje za težjo kršitev delovne obveznosti. Kako delavcu dokazati, da je prišel vinjen na delo oziroma da se je med delom opil?

Odgovor: Vsako kršitev delovne obveznosti, torej tudi vinjenost na delu, bo pristojni organ dokazoval prizadetemu z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago. Namen dokazovanja ni v tem, da delavca brezpogojno »pokoplješ«, marveč v tem, da se ugotovi materialna resnica. Pravni sistem ne pozna posameznih dokaznih pravil oziroma samo določenih dokaznih sredstev. Kot možna dokazna sredstva v primeru vinjenosti pridejo v poštev: priznanje prizadetega, izpovedbe prič o obnašanju in vedenju prizadetega, zadah, govorjenje, pisava, hoja. Če je vinjenost delavca s stališča varnosti pri delu lahko usodna zanj, za druge delavce in za premoženje, se pristojni organ lahko posluži tudi alkotesta ali pa napoti vinjenega delavca na zdravniški pregled. Ko komisija za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti odloča o delavčevi odgovornosti, mora vse predhodno izvedene dokaze dokazno oceniti. To pomeni, da mora ugotoviti, zakaj na primer nekaterim pričam verjame, drugim pa ne, zakaj verjame pričam, delavcu v postopku pa ne, in podobno.

Vprašanje: Ukrep prenehanja lastnosti delavca v združenem delu se lahko izreče samo takrat, če delavec huje krši skupne interese drugih delavcev ali temeljne organizacije. Kateri so ti primeri?

Odgovor: Primerov, v katerih bo delavec huje kršil »skupne interese drugih delavcev ali temeljne organizacije«, ni mogoče vnaprej izčrpno opredeliti ali naštetih. To je namreč odvisno od ocene razmer in okoliščin v vsaki temeljni organizaciji posebej. Vsekakor pa drži, da so pogoji za izrek tega, za delavca najhujšega ukrepa, v primerjavi s prejšnjim zakonskim določilom, zaostreni. Po prejšnjem temeljnem zakonu o delovnih razmerjih je zadostovala samo ugotovitev, da je delavec huje kršil delovno obveznost in pristojni organ mu je lahko izrekel ukrep izključitve iz delovne skupnosti. S tem, ko zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu prizadeti »skupne interese«, verjetno skuša preprečiti prakso, ki so jo izvajali za časa veljavnosti prejšnjega zakona v nekaterih delovnih organizacijah. Tako je bil npr. delavec, seve-

da po pravilno izvedenem postopku pred pristojnimi organi, izključen iz delovne skupnosti zaradi tega, ker je nekajkrat po nekaj ur nepravilno izostal z dela ali ker je prišlo med njim in sodelavcem do osebnega obračuna. Takšne kršitve bo praviloma najbrž težko oceniti kot hujšo kršitev skupnih interesov drugih delavcev ali temeljne organizacije. Po drugi strani pa najbrž ne bo pomislekov za takšno ocenitev, če delavec na primer zlorabi položaj in prekorači pooblastila z namenom, da sebi ali drugim pridobi protipravno korist; če opusti skrb ali nezažnostno skrb za varstvo pri delu, zaradi česar pride do smrti ali težjih posledic za zdravje delavcev; če uporablja delovna sredstva in material v velikem obsegu za nedovoljeno delo za sebe ali druge, če zagreši poneverbo ali tatvino premoženja temeljne organizacije in podobno.

Vprašanje: Komisija za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti celoten postopek izvede, ukrepa pa ne izreče, čeprav ugotovi, da je delavec odgovoren za kršitev. Ali je to pravilno?

Odgovor: Če je komisija mnenja, da je že sam postopek dovolj vzgojno vplival na prizadetega delavca, ni nujno, da mu tudi izreče ukrep. Za takšno odločitev komisije v zakonu namreč ni ovire, ker ni nikjer določeno, da mora biti delavcu izrečen ukrep, čeprav je spoznan za odgovornega. Seveda se bo komisija tako odločila le v primeru, ko je glede na splošno zadržanje delavca prepričana, da bosta že sam postopek in ugotovitev, da je delavec odgovoren za kršitev, dosegla svoj namen, to je, da najbrž ne bo ponovno kršil delovne obveznosti oziroma da bo bolj odgovorno opravljal svoje delovne obveznosti.

Vprašanje: Delavec med postopkom za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti izjavi, da ne želi več delati v temeljni organizaciji in z delom tudi preneha. Ali naj komisija izpelje postopek do konca?

Odgovor: Postopek za ugotavljanje kršitev obveznosti ima namen, da ugotavlja odgovornost delavca, dokler ta delo v temeljni organizaciji združuje z drugimi delavci in izpolnjuje pravice in obveznosti, določene v samoupravnem sporazumu v temeljni organizaciji. Nadaljevanje postopka potem, ko prizadeti delavec izgubi lastnost delavca v združenem delu v temeljni organizaciji, kjer je delovno obveznost kršil, nima pomena. V takem primeru je potrebno postopek ustaviti. **V. K.**

Minimalni tehnični pogoji za gostinsko dejavnost in storitve

V gostinskem obratu, kjer se prehranjujejo tudi zaposleni delavci obrata, morajo imeti svojo jedilnico. Velikost jedilnice mora ustrezati normi za četrtno števila zaposlenih v redni izmeni.

Za delavce obrata mora biti urejena garderoba. Ta obsega garderobni prostor s potrebnim številom omaric, umivalnico, prho in stranišča. Število garderobnih omaric mora ustrezati številu zaposlenih. Biti morajo dvodejne za ločeno shranjevanje civilne in delovne obleke. Na deset zaposlenih mora biti ena prha. Na trideset zaposlenih moških v eni izmeni mora biti po eno stranišče in en pisuar, na dvajset žensk v eni izmeni pa po eno stranišče. Če je v enem obratu zaposlenih v eni izmeni več kot 30 žensk, mora imeti obrat tudi poseben prostor za intimno higieno, opremljen z bidejem, umivalnikom s toplo in hladno vodo, papirnati brisačami, posodo za odpadke na nožno zapiranje in prostor za občasen počitek.

Stranišča so ogledalo kulture. To velja za tiste, ki jih vzdržujejo in za one, ki jih uporabljajo. Pri nas ima to še poseben pomen. Smo zdravstvena ustanova, kjer mora biti čistoča napisana z velikimi črkami in zato, ker smo okence za pogled tujcev na jugoslovansko stvarnost.

Pravilnik določa, da morajo biti stranišča na vodno splakanje s sedežno školjko, primerno osvetljena ter morajo imeti stalno dovolj toaletnega papirja. Na vratih mora biti obešalnik za obleko in ustrezen zapah. V ženskem stranišču mora biti tudi pokrita posoda za odpadke, ki se odpira na nožni pritisk. Stranišča ali skupina stranišč morajo biti ločena za moške in ženske. V predprostoru mora biti umivalnik s tekočo vodo, milo, brisača ali sušilec in ogledalo. Vsi prostori morajo biti primerno zračeni. **Sč.**

Izobraževanje odraslih

RAZPIS IN PROGRAM IZOBRAŽEVANJA DELAVSKE UNIVERZE ZASLUŽITA VSO NAŠO POZORNOST

V razpisu in programu izobraževanja za leto 1975/76 je Delavska univerza Šmarje pri Jelšah med drugim zapisala, da mora postati izobraževanje odraslih sestavni del celotnega vzgojno izobraževalnega sistema. Tehnološki razvoj in vloga človeka v samoupravnih socialistični družbi zahtevata permanentno izobraževanje ob delu in z delom.

Programi za izobraževalno obdobje 1975/76, ki jih je DU pripravila, izhajajo iz navedenih vidikov, število zainteresovanih za vključevanje vanje pa, žal, ni v skladu z relativno nizko izobrazbeno strukturo zaposlenih v naši občini.

V prepričanju, da je v naši delovni skupnosti prav gotovo precej takšnih delavcev, ki jim iz različnih razlogov ni bilo dano doseči niti popolne osnovne šole, pa tudi precej takšnih, ki so se po končani osnovni šoli iz materialnih razlogov morali zaposliti ne da bi si pridobili potrebno strokovno znanje za delo, ki bi ga želeli opravljati, se je uredniški odbor odločil v našem glasilu objaviti strnjen prikaz nekaterih izobraževalnih oblik, ki jih bo DU izpe-

ljala, če bo dovolj zainteresovanih.

1. Osnovna šola za odrasle. DU vpisuje v 5., 6., 7. in 8. razred. Šolanje bo trajalo 17 tednov za en razred, pouk pa bo petkrat tedensko.

2. Ekonomska srednja šola. Letos se je zopet mogoče vpisati v I. letnik, seveda pa tudi v II., III. in IV. letnik. Oddelki bodo v Rogaški Slatini, v katerih bo pouk trajal 10 mesecev za en razred.

3. Administrativna šola. Traja dve leti, vpišejo pa se lahko kandidati z uspešno končano osemletko, ki so zaposleni in stari najmanj 18 let. Pouk bo trikrat tedensko.

4. Delovodska šola. Vpišejo se lahko kandidati, ki so končali poklicno šolo kovinarske, gradbene, lesne ali elektro stroke in imajo najmanj triletno prakso. Šolanje traja dve leti.

5. Gostinska šola. Vpišejo se lahko vsi priučeni gostinski delavci pa tudi tisti, ki se želijo zaposliti v gostinski stroki in niso imeli možnosti rednega šolanja. Pogoj je uspešno končana osnovna šola. Pouk bo v popoldanskem času v Rogaški Slatini.

6. Visoka šola za organizacijo dela. Predvidene so tri usmeritve: proizvodno-organizacijska, računalniško-organizacijska in kadrovsko-organizacijska. Kandidati, ki so končali štiriletno srednjo šolo, se lahko vpišejo brez preizkusnega izpita. Če bo dovolj kandidatov, bo DU skušala organizirati pouk v Rogaški Slatini.

7. Višja pravna šola. Študij bo organiziran v obliki seminarjev in predavanj v visokošolskem centru pri DU Celje. Brez preizkusnega izpita se lahko vpišejo kandidati, ki so končali štiriletno srednjo šolo.

8. Visoka ekonomsko komercialna šola. Študij bo organiziran za I. stopnjo v obliki seminarjev in traja dve leti. Seminarji in predavanja bodo v visokošolskem centru pri DU Celje, brez preizkusnega izpita pa se lahko vpišejo kandidati, ki imajo uspešno končano srednjo šolo.

Med različnimi oblikami strokovnega izobraževanja, ki jih ima DU v programu in ki pridejo v poštev za naše delavce, naj omenimo tečaje za pridobitev internih kvalifikacij za pomožno strojno in kuhinjsko osebje, za sobarice in čistilke, za vratarje in pomožne receptorje, za pomožne vratarje in čuvaje; tečaje za skladišnice, tečaje za kurjače centralne kurjave; strojepisne tečaje, tečaje higienskega minimuma in tečaje za snažilke; tečaj slovenskega jezika in poslovne korespondence.

DU nadaljuje s tradicijo tečajev tujih jezikov po preizkušeni avdiovizuelni metodi. Organizirani bodo naslednji oddelki: nemški jezik I., II., in III. stopnja, italijanski jezik I. in II. stopnja, angleški jezik I. stopnja in francoski jezik I. stopnja.

Za vključevanje v šolske oblike izobraževanja naj se zainteresirani takoj pozanimajo direktno pri DU Šmarje, zainteresirani za oblike strokovnega izobraževanja pa naj se prijavijo v splošno kadrovske sektorju.

V. K.

Visok jubilej našega gasilskega društva

GASILSKO DRUŠTVO ROGAŠKA SLATINA SLAVI LETOS 95-LETNICO SVOJEGA DELOVANJA. ČASTILJIVA STAROST, ČE UPOŠTEVAMO, DA SO PRVA GASILSKA DRUŠTVA NA SLOVENSLEM PRICELA ZDELOM LE 10 LET POPREJ ALI TOČNO PRED 105. LETI

TRBOVC FRANC, predsednik društva in SAJKO VINKO, poveljnik, sta za naše glasilo obširno razgrnila podatke o delu in o težavah, s katerimi se pri tem soočajo.

»Bežna inventura o članih in o sredstvih pove, da šteje društvo 45 članov, od tega je 33 operativnih gasilcev. V dve desetini je vključeno tudi 25 pionirjev. Operativna skupina šteje tri desetine. Ob požarnem alarmu se morajo vsi zbrati na zbornem mestu pri gasilskem domu. V akcijo gredo tisti, ki so najprej prišli na mesto, vendar največ ena ali dve desetini.

Oprema za gašenje zadovoljuje. Pri vzdrževanju in izpopolnitvi nas močno podpirata občinska štaba za civilno zaščito in za splošni ljudski odpor. Zbrali smo tudi pol milijona starih dinarjev s srečolovom, s prodajo koledarjev in s prostovoljnimi prispevki od krajanov.

Imamo štiri motorne brizgalke in dva orodna avta s cisterno za prevoz orodja in moštva, preko 200 m gumiranih cevi, reševalni prt (za reševanje ljudi iz višjih nadstropij), raztegljivo lestev (15 m) in priprave za gašenje gozdnih požarov.

Vsi člani imajo po eno delovno in svečano uniformo z ustrezno obutvijo. Manjka pa še oprema, ki je potrebna za gašenje požarov v notranjosti: azbestne obleke, dihalni aparati s plinskimi maskami in razna kemična gasila. Pa ni

kritično, ob takšnih katastrofah nam pomagajo boljše opremljene tovarniške čete iz obeh steklar.

V gasilske vrste prihajajo pretežno fizični delavci. Letos smo izšolali 9 podčastnikov. Pri kadrovski sestavi pogrešamo priliv iz vrst delovne inteligence. Pri delu s pionirji in z mladinci bi bili prosvetni delavci še posebno zaželjeni.

sredstva, ki jih občina nameni občinski gasilski zvezi. Letos le pičlih 12 starih milijonov. Izjemoma le letos še 15 st. milijonov za GD Kozje in GD Bistrica ob Sotli.

»Ne strinjava se s tem,« nadaljujeta, »da bi morali mi gasilci (!) zbirati denar z različnimi akcijami, ki imajo večših značaj prosjačenja s klubom v roki. Vsej družbi mora

Zmagovalna ekipa v tekmovanju

Oba sogovornika menita, da je za zagotovitev materialne baze še precej nerešenih sistemskih vprašanj. V občinski gasilski sklad se steka 6% od plačanih zavarovalnih premij. Teh sredstev pa ni od delovnih organizacij, ki imajo pri nas svoje dislocirane obrate (Petrol, razne trgovine, železnica itd.). Skromna so tudi

biti naša dejavnost tako na skrbi, kot jo vsi posvečamo organizaciji odpora proti morebitnemu agresorju. Pred nekaj leti smo bili tik pred razsulom, ker ni bilo denarja. Rešujemo družbeno in občanovo premoženje in zato upravičeno zahtevamo, da se zato zagotove stabilnejši viri financiranja prostovoljnega gasilstva.

Profil gasilca je mnogostranski. Stvari gasilstva mora biti povsem predan z zavestjo, da opravlja veliko humano delo za soljudi. Ima posebno razvit socialni čut. Biti mora fizično vzdržljiv kot športnik. Poznat mora v grobem tehnologijo in naprave v lokalnih delovnih organizacijah. Obvladati mora vsestransko tehniko gašenja. V akciji mora skrbeti za varnost gasilne ekipe. Čestokrat ne sme gasiti z vodo, da bi ne prišlo do vzročnih hujših eksplozij.

Drago je tudi šolanje gasilca. Svoje društveno življenje si pa znajo tudi primerno urediti. Čut tovarištva imajo visoko razvit. Tekmujejo v svojih disciplinah z drugimi društvi. Letos so bili prvaki. Strumno sodelujejo na različnih jubilejnih in političnih manifestacijah. Imajo svoj dom, ki je bil zgrajen pred dobrimi 40 leti.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Zaskrbljujoča ugotovitev

Glasila delovnih skupnosti so močan dejavnik v združenem delu. Delavce informirajo o predvidenih in o že uveljavljenih sklepih samoupravnih organov in drugih organizacij. Pomembna je tudi vloga za ustvarjanje »potrebne klime« preden se sprejemajo važne odločitve.

Krog dopisnikov in vsebina sestavkov pa daje časopisu še posebno odločilno obeležje. Tu pa se pričnejo težave, ki peste tudi nas.

Ob zaključku vsakega sestavka je podpis oziroma inicialka pisca. Če ste pozorno spremljali te podpise, ste največkrat ugotovili naslednje: A. T., V. K., Sč., Č. V.,

HA, ZE, EJ, Martin Kene, KT, F. O., LM, LL, B. P., Jožica Šeligo, Mgr. Vojko Ozim, KB.

Vsako leto izide okoli 11 do 12 števil našega glasila. Vsaka mora priobčiti vsaj 14 do 18 sestavkov, natipkanih na 34 straneh A din formata, da bi izpopolnili časopis na osmih straneh. Jedro dopisnikov pa sestavlja le okoli 6 do 8 naših delavcev. To pa je porazno nizko število za delovno skupnost, ki šteje 700 do 800 članov. Občasna vabila k dopisniškem sodelovanju niso zalegla. Ni nam pojmljiva takšna abstinenca, posebej še, ko dopuščamo možnost, da nam delavci

ustno sporoče, kaj po njihovem mnenju zasluži javno obravnavo. Sestavke tudi honoriramo.

Ureditvi tega problema bi lahko pripomogle družbenopolitične organizacije (sindikat, organizacija ZK, mladina) v naši organizaciji združenega dela. Nobena od teh ni v zadnjih treh letih, odkar izhaja glasilo, obravnavala te problematike ali pa vsaj vsebine objav.

Potrebna nam je večja zavzetost in družbena podpora za čim popolnejše glasilo. Vsi smo dolžni skrbeti za moderno komuniciranje misli, informacij, vesti, idej med nami delavci. Sč.

Rogaška Slatina - mesto?

NA SLAVNOSTNI SEJI VSEH TREH ZBOROV SOBŠMARJE PRI JELŠAH DNE 6. SEPTEMBRA LETOS V ZDRAVILIŠKI DVORANI JE BIL SPREJET PREDLOG KRAJEVNE SKUPNOSTI ROGAŠKA SLATINA O RAZGLASITVI KRAJA ZA MESTO. KONČNO VELJAVNO BO O TEM SKLEPALA REPUBLIŠKA SKUPŠČINA

Predstavniki KS je takole obrazložil predlog:

»Po razpravi v svetu Krajevne skupnosti Rogaška Slatina sem bil zadolžen, da vam v imenu te skupnosti podam v razpravo in sprejem predlog, po katerem bi naj bilo ožje območje Krajevne skupnosti, ki se pokriva z novo katastrsko občino Rogaška Slatina, razglašeno za mesto.

Razlogi, ki govore v prid temu predlogu, so v vsebini dosežkov dosedanjega razvoja in v razvoju, ki ga načrtujemo. Sedanja družbenoekonomska in demografska preglednica izkazuje naslednje stanje. Na tem območju živi okoli 3.500 prebivalcev. Od tega je okoli 1.300 aktivnega prebivalstva. Nataliteta se dviga v mejah republiške letne stopnje. Za območje je sprejet urbanistični plan. Stanovanjska izgradnja in razvoj materialne baze sta locirani na severozahodu oziroma na jugovzhodu tega področja. Naš kraj nima izrazitega jedra. Razvoj je vezan na zgodovinski razvoj, ki pogojuje zaščito zdraviliškega območja. Njegov predhodnik je bil že pred odkritjem vrelcev prisoten na južnem območju okoli župnijske cerkve. Tam so se tudi križale ceste, ki so že v antični dobi povezovalle nekatere rimske province.

Krajani so pretežno zaposleni v tovarni, zdravilišču, gradbenem podjetju, v konfekcijski tovarni in v ostalih komunalnih in obrtnih dejavnostih.

Mnogi se vsak dan vozijo na delo izven kraja oziroma izven občine. Tako tudi številni delavci prihajajo k nam na delo iz SR Hrvatske in iz ostalih sosednih krajev.

Družbeni brutoproizvod in narodni dohodek po glavi prebivalca se gibljeta pod republiškim poprečjem. Zdraviliško turistična in steklarska dejavnost sta močan faktor v izvozu svojih storitev oziroma proizvodov.

Komunalna opremljenost in urejenost v dobršem delu zadovoljuje. Oskrba s pitno vodo je zagotovljena potem, ko smo letos dogradili nov rezervoar. Odvod fekalij gre po starem omrežju, ki pa se dograjuje in razširja k blokovskim naseljem.

S skupno akcijo vseh delovnih organizacij namensko združujemo sredstva za izgradnjo in dograditev manjkajočih objektov kot so to pločniki, asfaltiranje potov in cestišč, izgradnja cest za povezavo neposredne okolice s središčem, odlagališče odpadkov, pogrebna služba itd. Organizirana akcija pri krajanih za olepšavo stanovanjskih hiš in vrtov, ki jo izvaja Turistično društvo, beleži lepe rezultate in vzbuja interes za višjo stopnjo hortikulture.

Oskrbo z elektroenergijo bo dopolnil v naslednjih letih še programirani plinovod. Ne pokriva še vseh potreb telefonska mreža, kakor tudi ne javna razsvetljava.

Z javnimi prometnimi sred-

Veseli smo...

— ker smo z lepo urejeno okolico pri hotelu Donat in s športnim parkom občutno povečali zelenice in nasade zdraviliškega parka,

— ker so naši gradbeni delavci tako strokovno in vse pohvale vredno sami dogradili garderobno in sanitarno hišo v športnem parku,

— ker je odpravljeno smetišče v gozdu Janine,

— ker končno dobiva tudi Terapija zeleno površino,

— ker je Stanovanjsko podjetje zelo okusno obnovilo fasade objektov Evropa in Sretenovič,

— ker letos nismo imeli nobenih izpadov pri oskrbi s pitno vodo,

— ker je končno le asfaltirano cestišče med Pošto in med Strossmajerjevim domom.

S. Č.

stvi smo povezani z vsemi večjimi središči.

S samoprispevkom smo zgradili zdravstveni dom, šolo in otroški varstveni dom. Z zdravstvenim domom smo položili temelje za organizacijo vsestranske zdravstvene preventive in kurative. Sola in otroško varstvo terjata dodatna vlaganja. Potrebe po strokovnem in srednješolskem šolanju krijemo v celjskih šolskih zavodih.

Oskrba s predmeti vsakodnevne rabe terja razširitev prodajnih mest in asortimana na periferijo in k delavskim naseljem. Objektivni pogoji za fizikurno in rekreacijsko življenje (igrišča, kopalni bazen) so močno zastopani v programu krajevne skupnosti. Dograditev kulturnega doma je ena naših naslednjih skupnih nalog.

Sprejeli smo tudi predlog o ulični ureditvi mestnega območja. Tovariši delegati! Ta zgoščena vizitka o našem kraju dokazuje, da je izgradnja materialne baze spontano delovala in budila potrebe po komunalnih in kulturnih dobrinah višje stopnje. Dosegli smo stopnjo razvoja, ki nas je potegnila iz relativne zaostalosti. Teži k nadaljni rasti in

razvoju, vse to pa k formalni verifikaciji naše aglomeracije na višji stopnji, to je k statusu mesta.

Prepričan sem, da poprej navedeni pogoji izključujejo kakršnokoli dilemo. Sč.

Nekaj o novem načinu štipendiranja

(Nadaljevanje s 5. strani)

smisel: omogočiti šolanje tistemu, ki je sposoben.

Odbor za strokovno izobraževanje je letos podelil naslednje kadrovske štipendije:

4 štipendije na srednji fizioterapevtski šoli — nobene prijave ni bilo za štipendiji na višji šoli za rentgenske tehnike ter na srednji medicinski šoli za laborante; 2 štipendiji na medicinski srednji šoli, 5 štipendij na ekonomski srednji šoli, 1 štipendijo na medicinski fakulteti.

Razen tega je odbor sprejel 15 gostinskih vajencev, 3 vajece za elektricarje, 1 vajenca za vodovodnega instalaterja, 1 vajenca za strojnega ključavničarja. FRANC PLOHL

Mnenje o nas

Naš pacient Dj. P., narodni heroj, želi objavo naslednjega dogodka. Takole piše:

Ko sem bil dne 23. 8. 1975 na podvodni masaži, sem izgubil dragocen prstan, ki mi je bil zelo drag. Prepričan sem bil, da ga ne bom videl nikoli več, ker ga je vzela kanalizacija, kamor odteka voda iz kopalne kadi. Pa glej veselo presenečenje! Drugi dan mi ga je z očitnim veseljem izročila tovarišica Anica Pirš, hidroterapevtka, ki ga je našla v kabini.

Ze več let obiskujem Rogaško Slatino. Moram reči, da delavci v terapiji in v restavracijah z zavestjo in predano opravljajo svoje delo. To trdim z vso resnostjo. Posebno mi ugaja čistoča, red, odnos do nas pacientov in skrb za vsakega človeka. V hotelu Styria, kjer se hranim (op. uredn. očitno misli na restavracijo II v Zdraviliškem domu), moram pohvaliti, je hrana dobra in okusna in zadovoljuje v vseh pogledih. To velja tudi za recepcijo v Styrii glede sprejema in organizacije nastanitve in razporeditve pacientov. Vse priznanje in pohvalo zdravniku za njihov human in pravilen odnos do nas bolnikov.

Se enkrat moja zahvala in priznanje tovarišici Anici Pirš za njeno pošteno ravnanje.

(Op. uredn. Ponosni smo na Anico in na ostala priznanja, ki nam jih je izrekel ta naš ugledni pacient.) Sč.

Visok jubilej našega gasilskega društva

(Nadaljevanje s 7. strani)

Še so med nami pobudniki in neposredni udeleženci za gradnjo tega doma: Weilguni Albert, Terman Rafko, Legat Janko, Rodela Vinko, Lipnik Jože itd. V vrstah NOB je padlo 13 naših gasilcev.

Kakšne želje imata tovariša Trbovc in Sajko ob tem visokem jubileju? »Proslavo bomo prihranili za 100-letnico,« pravi. »Namesto tega pa bomo organizirali veliko generalno vajo z vso opremo, kot da bi šlo za veliko požarno katastrofo.

Želiva tudi, da bi nas gasilce in naše humano delo cenili. Čimprej naj bi bila osnovana gasilska interesna skupnost, ki bo zagotovila materialno plat. Delovne organizacije naj

bolj vestno skrbje za požarno varnost svojih objektov. Svojim delavcem naj omogočijo najnujnejše znanje o gašenju ob njegovem uničujočem pojavu.

Želimo, da bi se jima te skromne želje izpolnile. Ob visokem jubileju tudi mi združujemo naše želje za uspešno delo naših vrlih gasilcev.

Sč.

VRELCI — interno glasilo delovne skupnosti zdravilišča Rogaška Slatina. Glasilo izhaja mesečno v nakladi 750 izvodov in ga dobijo vsi člani delovne skupnosti brezplačno. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Stane Čujež. Tiska in klišej: ČGP Mariborski tisk.